

Svar på skriftligt spörsmål SSS 489/2022 rd

Svar på skriftligt spörsmål om att trygga kunskapsnivån inom museibranschen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 489/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Eeva-Johanna Eloranta /sd:

Hur ämnar regeringen säkerställa att det i Finland även i fortsättningen erbjuds högklassig undervisning och forskning i museologi, som det finländska museifältet och de sakkunniga som arbetar där behöver för att göra museerna framgångsrika?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Närmare bestämmelser om examina som avläggs vid universiteten, examensmålen, studiernas struktur och andra grunder för studierna samt om vilka examina som kan avläggas vid varje universitet (utbildningsansvar) utfärdas genom förordning av statsrådet. Enligt samma lagrum utfärdas bestämmelser om den närmare fördelningen av utbildningsansvaret mellan universiteten genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet, som bereds i samarbete med universiteten.

Enligt de gällande förordningarna har åtta universitet utbildningsansvar inom det humanistiska området enligt statsrådets förordning. Undervisnings- och kulturministeriets förordning som preciserar utbildningsansvaret innehåller inga närmare bestämmelser om utbildning i konst eller kulturforskning eller vidare i museologi. Det är alltså möjligt för åtta universitet att ordna utbildning i museologi enligt eget beslut.

I nuläget kan de fördjupade studierna och kandidat- och magisterexamen med museologi som huvudämne avläggas vid Jyväskylä universitet. Upp till ämnesstudier kan man studera vid Jyväskylä universitet samt vid Helsingfors universitet och Åbo universitet och grundstudiehelheten även vid Tammerfors universitet. Examenstuderande vid andra universitet kan avlägga helheter via JOO-avtalet mellan universiteten. Studier i museologi erbjuds också som undervisning vid öppna universitetet.

En central del av handledningsprocessen mellan undervisnings- och kulturministeriet och högskolorna är de förhandlingar som förs vart fjärde år och de beredningar som föregår dessa. I förhandlingarna kommer man överens om högskolans uppgift, profil och insatsområden samt om de kvantitativa och kvalitativa mål som ställs upp för högskolan med tanke på utbildnings- och forskningspolitiken samt om uppföljningen och utvärderingen av hur målen förverkligas. Att komma överens om examensmålen är en viktig del av denna helhet.

Utöver högskolornas beslut om utbildningsansvar är avtal om examensmål ministeriets sätt att styra systemet som helhet och säkerställa att utbildningen riktas till branscher som är centrala med tanke på arbetskraftsbehovet och beaktar de regionala behoven. Examensmålen avtalas grovt sett på ämnesgruppsnivå. Universiteten beslutar självständigt närmare om antalet nybörjarplatser inom branscherna och utbildningsprogrammen. Ett politiskt mål som delas på bred front är att höja utbildningsnivån och examensmålen har höjts i alla undergrupper för avtalsperioden 2021–2024, inklusive det humanistiska och pedagogiska området, till vilket även museologi hör. Under innevarande regeringsperiod har man dessutom separat finansierat ökningen av antalet nybörjarplatser.

Enligt 5 § i museilagen (314/2019) är ”villkoren för att godkännas såsom professionellt museum som är berättigat till statsandel är att ... museet har minst två sakkunniga inom museibranschen som är anställda i huvudsyssla, av vilka den ena samtidigt kan vara museichef och vilka vardera har en lämplig högskoleexamen och ska ha avlagt grundstudierna i museologi.”

Undervisnings- och kulturministeriet känner inte till att museerna skulle ha svårigheter att rekrytera den personal som museilagen förutsätter.

Ministeriet tryggar skäligen verksamhetsförutsättningar för alla universitet att sköta de grundläggande uppgifterna. Basfinansieringen ges som en helhet, varvid finansieringen allokeras inom universitetet inom ramen för deras autonomi.

Undervisningen vid universiteten, inklusive grund- och ämnesstudierna i museologi, grundar sig på forskning. En av universitetens lagstadgade uppgifter är att främja fri forskning samt vetenskaplig och konstnärlig bildning. Med beaktande av kompetensbehoven inom museibranschen och branschens nära samband med forskningen i kulturarv ligger det i de bärande universitetens intresse att sörja för utbildning och forskning som anknyter till kompetensbehoven inom museibranschen. Med tanke på utbildningen och forskningen i museologi är det viktigt att det erbjuds fördjupade studier i utbildningen. Universiteten beslutar om innehållet i sina läroplaner och med vilka utbildningsarrangemang den museologiska kompetensen produceras vid universiteten för samhället. När universiteten sköter sina uppgifter ska de samverka med det övriga samhället. Enligt undervisnings- och kulturministeriets uppgifter planerar Jyväskylä universitet inga ändringar i utbildningen i museologi, det vill säga fördjupade studier och doktorsutbildning erbjuds även i fortsättningen.

Den 18 maj 2022 publicerades under ledning av undervisnings- och kulturministeriet ett förslag till en kulturarvsstrategi (undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2022:17). Undervisnings- och kulturministeriet utarbetar hösten 2022 ett förslag till statsrådets principbeslut om ämnet. I förslaget till kulturarvsstrategi ingår en åtgärdsriktlinjer enligt vilka resurserna för grundforskning i kulturarvet ska tryggas och förutsättningarna för tillämpad forskning stödas. Efter att statsrådet fattat ett principbeslut om kulturarvsstrategin har undervisnings- och kulturministeriet för avsikt att inleda utarbetandet av en noggrannare genomförandeplan.

Helsingfors 13.10.2022

Forsknings- och kulturminister Petri Honkonen